

Науковий вісник Чернівецького
університету імені Юрія Федьковича:
Історія. № 2. 2025. С. 24–30.

History Journal of Yuriy Fedkovych
Chernivtsi National University.

№ 2. 2025. Pp. 24–30.

DOI <https://doi.org/10.31861/hj2025.62.24-30>
hj.chnu.edu.ua

УДК 904:72](477.82) «15/16»]:528.4

© Тарас Верба* (Луцьк)
© Сергій Пахалюк** (Луцьк)

ТОПОГРАФІЯ НЕКРОПОЛІВ XVI–XVII СТ. У СЕРЕДНЬОМУ НАДСТИР'І

Стаття присвячена аналізу некрополів ранньомодерного періоду в мікрореєоні середнього Надстир'я, які є цінним джерелом для вивчення соціальної структури та поховальних традицій XVI–XVII ст. Автори узагальнюють результати археологічних досліджень низки пам'яток у селах Городище Друге, Буяни, Рованці, Жидичин та інших, простежуючи закономірності їхнього розташування — переважно на мисових пагорбах над заплавами річок або в межах середньовічних городищ. Окремо виділено міські некрополі Луцька, де домінують крипові поховання при храмах і монастирях. У роботі окреслено характерні риси інгумаційних обрядів, особливості інвентарю та стан збереження пам'яток. Дослідження підкреслює фрагментарність сучасної джерельної бази та визначає перспективні напрями подальшого пошуку ранньомодерних кладовищ у регіоні.

Ключові слова: некрополь, ранньомодерний період, Волинь, археологія, Луцьк, Стир.

Taras Verba (Lutsk)
Serhii Pakhaliuk (Lutsk)

TOPOGRAPHY OF THE NECROPOLISES OF THE 16th–17th CENTURIES IN THE MIDDLE STYR REGION

Abstract. The article examines early modern necropolises in the microregion of the middle Styr River basin, emphasizing their value as archaeological and historical sources for reconstructing social structures, religious affiliations, and cultural practices of the sixteenth to eighteenth century communities in Volhynia. Although burials of this period are widespread, they have rarely been subjected to focused archaeological study, with discoveries typically occurring as part of investigations of fortified sites or religious complexes. The authors aim to identify spatial patterns in cemetery placement and assess the current research landscape to facilitate future landscape reconstructions and more targeted searches for burial sites.

The analysis synthesizes data from several excavated necropolises. Rural cemeteries, such as those at Horodyshche Druhe and Buyany, were commonly situated on elevated promontories above river floodplains and at some distance from contemporary settlements. These burial grounds predominantly feature extended inhumations oriented westward, often accompanied by coins and modest grave goods. The Rovantsi site is notable for its large size and density of human remains, suggesting a cemetery serving not only the local population but possibly residents of nearby Lutsk, particularly lower social strata. Individual isolated burials, such as in Lavriv, demonstrate that not all funerary practices conformed to established burial grounds.

* докторант факультету історії, політології та національної безпеки Волинського національного університету імені Лесі Українки, науковий співробітник НДЦ «Рятівна археологічна служба» НАН України.

Doctoral Student, Faculty of History, Political Science and National Security, Lesya Ukrainka Volyn National University, Scientific Researcher, RC «Rescue Archaeological Service» of the NAS of Ukraine.

orcid.org/0000-0002-3271-3131

e-mail: tarasverba@gmail.com

** аспірант факультету історії, політології та національної безпеки Волинського національного університету імені Лесі Українки, молодший науковий співробітник науково-експозиційного відділу історії Волині Волинського краєзнавчого музею.

Postgraduate Student, Faculty of History, Political Science and National Security, Lesya Ukrainka Volyn National University, Junior Scientific Researcher, Volyn History Exhibition Department of the Volyn Regional Museum.

orcid.org/0009-0003-7954-4325

e-mail: pakhaliuk.serhii@vnu.edu.ua

Urban contexts present a different picture. Within Lutsk, crypt burials beneath churches and monastic buildings dominate, including those associated with the Order of Saint Basil the Great, Jesuit and Dominican monasteries, and parish churches. These structures reflect elite funerary traditions shaped by religious and spatial organization of the early modern city. The discovery of brick-built empty tombs at Zhydychn likely linked to a short-lived women's monastery underscores the diversity of burial customs and the complexity of interpreting incomplete archaeological evidence.

Overall, the study highlights strong correlations between burial placement and settlement hierarchy, while revealing the fragmentary state of research. The authors argue that many rural necropolises remain undiscovered, especially those once surrounding wooden churches. Their findings form a foundation for future archaeological surveys, improving understanding of cultural landscapes and mortuary traditions in early modern Volhynia.

Keywords: necropolis, Early Modern Period, Volhynia, archaeology, Lutsk, Styr.

Постановка наукової проблеми та її значення. Некрополі ранньомодерного періоду є важливою та численною групою пам'яток археології, водночас вони є цінним джерелом для вивчення історії тогочасного суспільства, його соціальної структури, етноконфесійних відмінностей. Дослідження поховальних комплексів може допомогти краще пізнати матеріальну та духовну культуру наших предків, простежити окремі традиції та звичаї. Попри це, кладовища XVI–XVII ст. вкрай рідко ставали об'єктами спеціального дослідження археологів, а їхнє виявлення здебільшого пов'язане з розкопками інших об'єктів.

З метою виявлення закономірностей розташування кладовищ, а також для визначення рівня вивченості проблеми авторами проведено аналіз археологічно досліджених некрополів з акцентом на встановленні особливостей просторового розміщення пам'яток. Такий підхід дасть змогу в майбутньому визначати ймовірні та перспективні місця розміщення кладовищ, допоможе проводити реконструкції історичного ландшафту ранньомодерного періоду, а також дозволить детальніше охарактеризувати тогочасну поховальну традицію. Географічні рамки дослідження охоплюють мікрорегіон середньої течії р. Стир як найбільш досліджуваний на території Волинської області.

Виклад основного матеріалу. Один із найповніше розкопаних некрополів ранньомодерного періоду на Волині розташовується у с. Городище Друге. З історичних джерел відомо, що с. Городище існувало ще з 1451 р., коли воно вперше згадується у грамоті великого литовського князя Свидригайла Ольгердовича¹.

Сам некрополь розміщений у межах середньовічного городища «Вал» за 450 м на захід від села, на пагорбі надзаплавної тераси правого берега р. Полонки. Висота пагорба сягає 3–4 м над болотистою низиною. Городище має вигляд гострого мисового виступу розмірами 170х80 м та оточене з півдня, півночі й заходу болотами. У 1977 р. експедицією Луцького педінституту під час розкопок пам'ятки виявлено та досліджено 20 тілопокладних поховань XVII ст. Усі вони були у східній частині городища. Розкопані кістяки розміщувалися однотипно — в ямах завглибшки 0,5–1,0 м, у випростаному положенні, горілиць, орієнтовані головами на захід. Супровідний матеріал складався з литовських та польських монет, частина з яких використовувалася як підвіски². У 1984 р. археологи додатково виявили та розкопали ще 14 поховань ранньомодерного періоду. Як і в попередньому випадку, усі поховані розташовувалися у випростаному положенні, горілиць, орієнтовані головами на захід, глибина поховальних ям становила від 0,6 м до 1,2 м. Інвентар та супутні знахідки представлені залізними цвяхами, фрагментованою гончарною керамікою та литовськими мідними монетами XVII ст.³.

Ще один некрополь XVII ст. виявлено біля с. Буяни у 2016 р. Пам'ятка розташовується на північно-східній околиці села, займає мисовий пагорб першої надзаплавної тераси р. Серни, лівої притоки р. Стир.

Сам пагорб в основі має розміри 55х50 м та сягає у висоту до шести метрів. Його схили з півдня, заходу та північного заходу мають сліди ескарпування, а зі східного (напільного) боку пагорб перерізаний ровом завширшки 1,5 м та завглибшки до 0,6 м, який значно затягнутий внаслідок змивання ґрунту (рис. 1). Горішня частина пагорба має вигляд плаского майданчика розмірами 30х35 м. У центрі — курганний насип діаметром близько 10 м та висотою близько 1 м, який, імовірно, був насипаний на початку XX ст. Із заходу та півночі пам'ятка обмежена болотистою низиною, з півдня — заплавою річки Серни, а зі східної, напільної, сторони — ровом (рис. 2)⁴.

Протягом 2016–2017 рр. на пам'ятці проводилися розвідкові шурфування, за результатами яких вдалося виявити сім інгумаційних поховань XVI–XVII ст.

Найінформативнішим стало поховання № 1. Покійник у ньому лежав горілиць, у випростаному положенні, головою на схід. Руки зігнуті в ліктях, ліва біля таза, права — на грудях. На фаланговій кістці руки виявлено мідний перстень. Прикраса у вигляді кільця округлого у перетині, яке переходило в потовщений овальний щиток, по центру якого викарбувана чотирьохпелюсткова квітка хрестової форми. Безпосередньо під кістяком було знайдено монету солід Густава II Адольфа. Монета

виготовлена з білона, на аверсі зображена монограма «ГА», на реверсі — герб міста Риги. За знайденими речами та положенням скелета можна стверджувати, що поховання відноситься до XVII ст.

Ще два виявлених поховання були безінвентарними. Покійники в них розташовувалися горілиць, у випростаному положенні, головою на захід. У зв'язку із поганою збереженістю кісток та значною кількістю коріння дерев положення рук встановити не вдалося. Глибина виявлення кістяків — 0,3–0,6 м від рівня сучасної денної поверхні. Ще три поховання були частково знищеними, в них виявлено лише окремі кістки. Цікавою є поховальна яма № 4, у якій містилися три черепи без кістяків, на її дні виявлено півгрош Сигізмунда Августа XVI ст. Монета викарбувана зі срібла, на аверсі зображено герб Королівства Польського. На реверсі — герб Великого князівства Литовського⁵.

Існування с. Буяни в зазначений період підтверджують історичні дані, опубліковані О. Цинкаловським. Відповідно до них, село існувало як мінімум з 1455 р. У XVI ст. власниками Буянів були луцькі православні єпископи. Однак частина села перебувала у володінні вірменської родини Крабанів. З кінця XVI ст. і як мінімум до середини XVII ст. Буянами знову володіли луцькі єпископи. Відомо також, що у 1650 р. в селі нараховувалося 30 димів⁶. Можна висловити думку, що некрополь виконував роль місцевого сільського кладовища.

Науковий інтерес викликає також кладовище XVI–XVIII ст. у с. Рованці біля Луцька, яке було частково досліджене у 2014–2015 рр. археологами ДП «Волинські старожитності». Завдяки дослідженням О. Барановича відомо, що с. Рованці вже існувало у XVII ст., а його частина належала луцькому духовенству, однак, ймовірно, село було досить невеликим⁷.

Пам'ятка розташовується у західній частині села за близько 1300 м на південь від теперішнього правого берега р. Стир або ж за 700 м від його заплави. Некрополь займає значний простір обширного пагорба першої надзаплавної тераси Стиру. Сам пагорб пологий зі схилом у північному напрямку, у місці розташування кладовища має висоту до 12 м над рівнем заплави. Точні розміри пам'ятки встановити неможливо у зв'язку з її значною поруйнованістю та наявністю приватної забудови, однак вона може мати протяжність 200–300 м по лінії схід — захід.

Протягом 2014 р. у західній частині пам'ятки проводилися археологічні дослідження, під час яких виявлено 33 поховання, частина з яких датувалася XVII ст. Наступного року роботами у східній частині пам'ятки вдалося дослідити 11 поховань, більшість з яких були безінвентарними. Матеріали ранньомодерного періоду зафіксовано у двох випадках. Так, біля голови покійника у похованні № 7 виявлено монету солід Речі Посполитої 1660-х рр. Монета виготовлена з міді, на аверсі зображений профіль короля Яна II Казимира, на реверсі — герб Королівства Польського. Кістяк у похованні розташовувався горілиць, у випростаному положенні, головою на захід, положення рук встановити не вдалося. Натомість у похованні № 9 біля покійника виявлено перстень з рослинним орнаментом та три намистини (дві глиняні та одну скляну). Кістяк у похованні розміщувався горілиць, у випростаному положенні, головою на захід. Ліва рука покійника лежала на тазі, права зігнута в лікті, долонею на грудях. Ще у семи безінвентарних похованнях зафіксовано аналогічне розташування покійників та таке ж положення рук (рис. 3)^{8, 9}.

Варто окремо вказати, що на ділянці проведення досліджень було виявлено значну кількість людських кісток без анатомічного укладу та слідів поховальних ям, що може бути свідченням проведення ландшафтних і сільськогосподарських робіт, які призвели до значної руйнації некрополю.

Питання характеру кладовища є дискусійним, адже попри відносно невелику кількість досліджених поховань ранньомодерного періоду, значні розміри некрополя та висока насиченість остеологічним матеріалом можуть вказувати на існування тут великого кладовища, яке функціонувало у княжу добу та литовсько-польський період.

У 2024 р. на околицях с. Жидичина археологами Волинського краєзнавчого музею виявлено комплекс мурованих гробівців XVII ст. Вони розміщені у схилах середньовічного городища Жидичин-1. Пам'ятка розташована у південно-західній околиці села, на першій надзаплавній терасі правого берега р. Стир. Городище являє собою плаский майданчик завдовжки 20 м та завширшки 60 м. З напільного боку пам'ятка захищена валом заввишки до 3 м, приблизно посередині якого міститься в'їзна пройма. На південно-східному схилі пагорба (рис. 4) розвідковим шурфуванням вдалося простежити комплекс індивідуальних гробівців, які тягнуться суцільним рядом мінімум на 15 м у довжину та становлять єдиний некрополь. Під час робіт чотири з них були розкопані. Усі гробівці муровані з цегли, прямокутні у плані, з арковими перекриттями та цегляною підлогою, впущені у земляний насип городища. Стан збереження дуже варіюється — гробівці № 1 та № 2 значною мірою збережені, № 3 та № 4 — поруйновані. Збережені споруди мали довжину до 2 м, висоту — до 0,8 м та ширину — до 1,2 м. Жодних слідів захоронень у них не виявлено. Гробівці хронологічно можна віднести до першої половини XVII ст.¹⁰.

Історичні вишукування вказують, що на території городища протягом нетривалого періоду на початку XVII ст. функціонував Свято-Духівський жіночий монастир¹¹. На зв'язок некрополя з ним можуть вказувати лаконічність, однотипність та ймовірна значна кількість гробівців. А відсутність поховань може бути пов'язана з короткочасним існуванням чернечої обителі.

Окрім регулярних кладовищ, науковцям траплялися й поодинокі поховання. Так, при проведенні наукової археологічної експертизи у 2010 р. виявлено та досліджено поховання XVI ст. у с. Лаврів¹². Воно розташовувалося на пагорбі першої надзаплавної тераси правого берега р. Злодійка, лівої притоки р. Стир. Рештки поховання виявлено на глибині 0,3 м, на рівні материка зафіксовано лише поховальну яму, яка мала розміри 0,8х2,0 м та була орієнтована по лінії північ — південь. Кістяк розміщувався головою на північ, положення рук зафіксувати не вдалося через значні пошкодження, завдані оранкою. Поховання датується XVI–XVII ст.

Крім того, в історіографії є інформація про кладовище XVII–XIX ст. у с. Гать. Воно розташовувалося в урочищі Млин, на мисовому пагорбі першої надзаплавної тераси правого берега р. Черногузки, який має висоту близько 12 м над рівнем заплави. Пам'ятка вважається знищеною, а додаткової інформації віднайти не вдалося¹³.

Одним із ранньомодерних некрополів, досліджуваних археологами у межах Луцька, є цвинтар, виявлений під час розкопок решток дерев'яної церкви в середмісті на сучасній вул. Драгоманова. Пам'ятка розташована у межах центральної частини «острівного» пагорба Старого міста та відноситься до першої надзаплавної тераси р. Стир. У ранньомодерний період ділянка, ймовірно, примикала до Площі Ринок з південно-східного боку. Під час робіт на глибині 4,0–4,5 м археологам вдалося розкопати дерев'яну основу тризрубної церкви та дзвіниці. Поруч з ними науковці виявили та дослідили 19 поховань, детальної інформації про які немає¹⁴.

У 2012 р. було відкрито криптовий некрополь луцького монастиря отців Василіан, який розташований під Хрестовоздвиженською церквою. Комплекс монастиря міститься на пологому схилі північної частини «острівного» пагорба Старого міста, відноситься до першої надзаплавної тераси р. Стир. Під час археологічного нагляду за роботами з реконструкції виявлено підтоплену підв'ітарну крипту, в якій виявлено 49 фрагментів людських черепів та значну кількість кісток без анатомічного укладу. Усі вони були перепоховані у відновленій крипті. Сама монастирська крипта згадується у писемних джерелах під 1681 р., коли луцький поет Д. Братковський описував покарання одного з ченців, якого замкнули в мурованому підвалі під церквою разом з покійниками, що там лежали. Як зазначала луцька дослідниця О. Бірюліна, некрополь вочевидь діяв з 30-х рр. XVII ст. і ймовірно до другої половини XVIII ст.¹⁵.

Завдяки окремим археологічним дослідженням, які проводилися на території Луцька протягом останніх десятиліть, вдалося підтвердити існування ще ряду криптових некрополів XVI–XVII ст., що розміщувалися під храмами та монастирськими приміщеннями. Так, виявлено поховальні крипти монастиря ордену єзуїтів, монастиря Домініканців, костелу Святої Трійці. Топографічно усі перераховані некрополі розташовані на одній території — «острівній» частині Луцька, а їхнє розміщення обумовлене традицією розташування культових споруд та планувальних особливостей міста.

Висновки. Проаналізувавши доступні матеріали про археологічні дослідження на некрополях ранньомодерного періоду в мікрорегіоні середнього Надстир'я, можна зробити ряд висновків та узагальнень.

Зокрема, простежуються закономірності розміщення більшості досліджуваних пам'яток — сільські кладовища розташовувалися на мисових пагорбах над заплавами річок, на певній відстані від імовірних місць тогочасної забудови. У двох випадках місцем розташування слугували середньовічні городища (рис. 5).

Натомість кладовища у межах міста зосереджені навколо храмів та монастирських комплексів, де чітко переважає криптова система поховання. Варто зазначити, що крипторії вважаються сучасними дослідниками елітарними місцями захоронення. Водночас у межах Луцька не виявлено великих кладовищ ранньомодерного періоду. Варто звернути увагу, що історичне ядро Луцька розташоване всього за 2,5 км на північний захід від рованцівського кладовища, яке у свою чергу є непропорційно великим для такого маленького поселення, якими були Рованці у XVII ст. Отже, можна висловити припущення, що рованцівський некрополь міг використовуватися як заміський цвинтар для бідних та середніх верств лучан.

На описаних некрополях домінує загальноприйнята традиція трупопокладення, коли покійника розміщували у випростаному положенні головою на захід. Серед обстежених поховань можна простежити характерне положення рук — ліва рука покійника лежала на тазі, права зігнута в лікті,

долонею на грудях. Хоча залишається значна кількість поховань, де з різних причин не вдалося встановити точного розташування рук.

Крім того, значна кількість сіл та висока щільність населення мікрорегіону середнього Надстир'я у ранньомодерний період вказують на відповідну кількість некрополів. Однак археологам вдалося виявити лише їх невелику частину — близько десятка. А отже, повна картина може значно відрізнятися від поданих вище узагальнень та спостережень. Зокрема, автори вважають, що у сільській місцевості пошуки некрополів варто проводити перш за все у місцях розташування церков. Водночас пропонувані висновки можуть лягти в основу майбутніх глибших досліджень, а також стати орієнтиром у подальших вишукуваннях.

Рис. 1

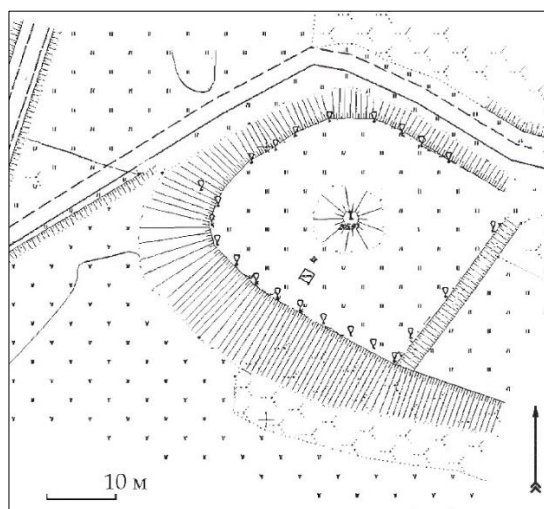

Рис. 2

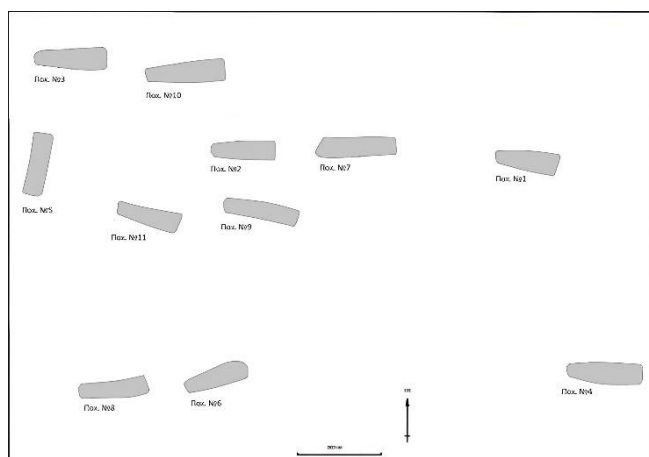

Рис. 3

Рис. 4

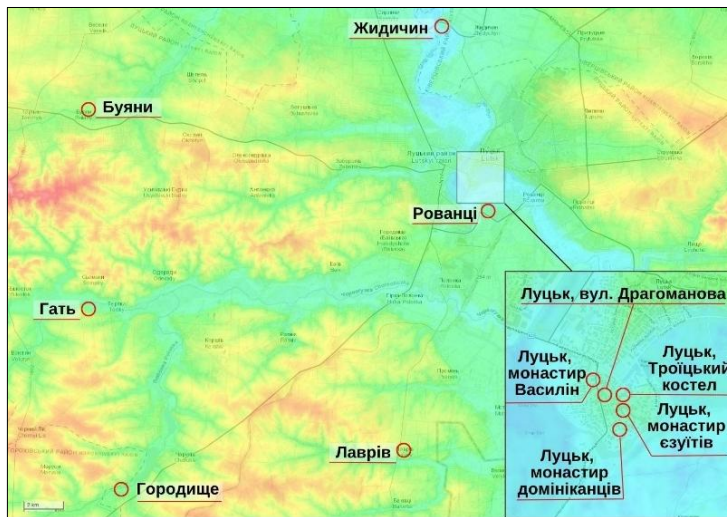

Рис. 5

- ¹ Акты о землевладении в Юго-Западной России в XV–XVIII вв. [Acts on Land Qwnership in South-Western Russia in the 15–18 cent.], in: Архив Юго-западной России, издаваемый Временной комиссией для разбора древних актов, Киевъ, 1907, ч. 8, ч. IV, с. 16–18.
- ² М. Кучинко, Раскопки в с. Городище Луцкого района Волынской области [Excavations in Horodyshche, Lutsk District, Volyn Region], in «Археологические открытия 1977 г.», Москва, 1978, с. 345–346.
- ³ М. Кучинко, Работы экспедиции Луцкого пединститута [Research of the Lutsk Pedagogical Institute Expedition], in «Археологические открытия 1984 года», Москва, 1986, с. 261.
- ⁴ Т. Верба, Звіт про результати археологічних розвідок у верхній течії р. Серни у 2016 р. [Report on the Results of Archaeological Exploration in the Upper Reaches of the Serna River in 2016], Луцьк, 2016. Фонди Волинського краєзнавчого музею.
- ⁵ Ю. Долженко, Т. Верба, Археологічно-антропологічні дослідження некрополя XVI–XVII ст. в с. Буяни на Волині [Archaeological and Anthropological Research of the 16th–17th Century Necropolis in Buyany Village, Volhynia], in «Археологічні зошити з Пересопниці», Пересопниця, 2018, вип. 6, с. 163–179.
- ⁶ О. Цинкаловський, Стара Волинь і Волинське Полісся [Old Volhynia and the Volhynian Polissia], Вінніпег, 1984, т. I, с. 150–151.
- ⁷ О. Баранович, Залюднення України перед Хмельниччиною. ч. 1: Залюднення Волинського воєводства в першій половині XVII ст. [Population of Ukraine Before the Khmelnytskyi Uprising. p. 1: The Population of the Volhynian Voivodeship in the First Half of the 17th Century], Київ, 1930, 134 с.
- ⁸ Т. Верба, Результати археологічного нагляду в с. Рованці 2015 р. [Results of Archaeological Monitoring at Rovantsi Village, 2015], in «Волинський музейний вісник», Луцьк, 2018, с. 3–5.

- ⁹ О. Златогорський, М. Вашета, Т. Верба, *Рятівні археологічні дослідження в селі Рованці 2014 р.* [Rescue Archaeological Excavations at Rovantsi Village, 2014], in «Волинський музейний вісник», Луцьк, 2018, с. 19–21.
- ¹⁰ Т. Верба, С. Пахалюк, *Археологічні розвідки поблизу Жидичинського Свято-Миколаївського монастиря на Волині* [Archaeological Survey Near the Zhydychn St. Nicholas Monastery in Volhynia], in «Археологічні зошити з Пересопниці», Рівне, 2024, вип. 9, с. 19–28.
- ¹¹ Т. Верба, С. Пахалюк, *Археологічні розвідки поблизу Жидичинського Свято-Миколаївського монастиря на Волині*, с. 19–28.
- ¹² О. Златогорський, В. Баюк, *Розвідки на території центральних районів Волинської обл.* [Survey in the Central Districts of Volyn Region], in «Археологічні дослідження в Україні 2011 р.», Луцьк, 2012, с. 178–179.
- ¹³ М. Кучинко, О. Златогорський, *Пам'ятки археології Луцького району Волині* [Archaeological Sites in Lutsk District, Volhynia], Луцьк, 2010, с. 188–189.
- ¹⁴ М. Кучинко, О. Златогорський, *Поселенський комплекс Луцька та його околиць XIV–XVII століть* [The Settlement Complex of Lutsk and Its Surroundings, 14th–17th Centuries], in «Старий Луцьк», Луцьк, 2010, вип. VI, с. 223–232.
- ¹⁵ О. Бірюліна, А. Бондарчук, *Поховання на дитинці Луцького Хрестовоздвиженського братства — український некрополь пізньосередньовічного і ранньомодерного часу* [Burials at the Citadel of the Lutsk Exaltation of the Holy Cross Brotherhood — A Ukrainian Necropolis of the Late Medieval and Early Modern Periods], in «Минуле і сучасне Волині та Полісся. Некрополі краю», Луцьк, 2015, вип. 56, с. 34–47.

References

1. Akty o zemlevladdenii v Yugo-Zapadnoy Rossii v XV–XVIII vv. [Acts on Land Qwnership in South-Western Russia in the 15–18 cent.], in: Arkhiv Yugo-zapadnoy Rossii. izdavayemyy Vremennoy komissiyey dlya razbora drevnikh aktov, Kiev, 1907, ch. 8. ch. IV, s. 16–18.
2. Baranovych O., Zaliudnennia Ukrainy pered Khmelnychchynoiu. ch. 1: Zaliudnennia Volynskoho voievodstva v pershii polovyni XVII st. [Population of Ukraine Before the Khmelnytskyi Uprising. p. 1: The Population of the Volhynian Voivodeship in the First Half of the 17th Century], Kyiv, 1930, 134 s.
3. Biriulina O., Bondarchuk A., Pokhovannia na dytyntsi Lutskoho Khrestovozdvyzhenskoho bratstva — ukrainskyi nekropol piznoserednovichnoho i rannomodernoho chasu [Burials at the Citadel of the Lutsk Exaltation of the Holy Cross Brotherhood — A Ukrainian Necropolis of the Late Medieval and Early Modern Periods], in «Mynule i suchasne Volyni ta Polissia. Nekropoli kraiu», Lutsk, 2015, vyp. 56, s. 34–47.
4. Dolzhenko Iu., Verba T., Arkheolohichno-antropolohichni doslidzhennia nekropolia XVI–XVII st. v s. Buiany na Volyni [Archaeological and Anthropological Research of the 16th–17th Century Necropolis in Buyany Village, Volhynia], in «Arkheolohichni zoshyty z Peresopnytsi», Peresopnytsia, 2018, vyp. 6, s. 163–179.
5. Kuchinko M., Raboty ekspeditsii Lutskogo pedinstituta [Research of the Lutsk Pedagogical Institute Expedition], in «Arkheologicheskiye otkrytiya 1984 goda», Moskva, 1986, s. 261.
6. Kuchynko M., Raskopki v s. Gorodishche Lutskogo rayona Volynskoy oblasti [Excavations in Horodyshe. Lutsk District. Volyn Region], in «Arkheologicheskiye otkrytiya 1977 g.», Moskva, 1978, s. 345–346.
7. Kuchynko M., Zlatohorskyi O., Pamiatky arkheolohii Lutskoho raionu Volyni [Archaeological Sites in Lutsk District, Volhynia], Lutsk, 2010, 280 s.
8. Kuchynko M., Zlatohorskyi O., Poselenskyi kompleks Lutska ta yoho okolyts XIV–XVII stolit [The Settlement Complex of Lutsk and Its Surroundings, 14th–17th Centuries], in «Staryi Lutsk», Lutsk, 2010, vyp. VI, s. 223–232.
9. Tsynkalovskiy O., Stara Volyn i Volynske Polissia [Old Volhynia and the Volhynian Polissia], Vinnipeh, 1984, t. I, s. 600.
10. Verba T., Rezultaty arkheolohichnoho nahliadu v s. Rovantsi 2015 r. [Results of Archaeological Monitoring at Rovantsi Village, 2015], in «Volynskiy muzeinyi visnyk», Lutsk, 2018, s. 3–5.
11. Verba T., Zvit pro rezultaty arkheolohichnykh rozvidok u verkhonii techii r. Serny u 2016 r. [Report on the Results of Archaeological Exploration in the Upper Reaches of the Serna River in 2016], Lutsk, 2016. Fondy Volynskoho kraieznavchoho muzeiu.
12. Verba T., Pakhaliuk S., Arkheolohichni rozvidky poblyzu Zhydychnskoho Sviato-Mykolaivskoho monastyria na Volyni [Archaeological Survey Near the Zhydychn St. Nicholas Monastery in Volhynia], in «Arkheolohichni zoshyty z Peresopnytsi», Rivne, 2024, vyp. 9, s. 19–28.
13. Zlatohorskyi O., Baiuk V., Rozvidky na terytorii tsentralnykh raioniv Volynskoi obl. [Survey in the Central Districts of Volyn Region], in «Arkheolohichni doslidzhennia v Ukraini 2011 r.», Lutsk, 2012, s. 178–179.
14. Zlatohorskyi O., Vasheta M., Verba T., Riativni arkheolohichni doslidzhennia v seli Rovantsi 2014 r. [Rescue Archaeological Excavations at Rovantsi Village, 2014], in «Volynskiy muzeinyi visnyk», Lutsk, 2018, s. 19–21.